

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Štampa vsak četrtik in velja s pošiljavo vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 K, pol leta 1 K in za četiri leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge evropske države 6 K. Kdor hoče sam poslati, plaša na leto samo 2 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Kasne Makovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Eosamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta štev. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta štev. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije, za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeran popust, inserati se sprejemajo do srede sptutaj. — Ne zapre reklamacije se pošiljane proste.

Današnja številka obsega 12 strani.

Vojska.

Balkanske države napredujejo in zmagujejo. Bolgari se bližajo Carigradu, Grki so zavzeli Solun, rojstno mesto sv. Cirila in Metoda. Turki uvidevajo, da se z lastno močjo ne morejo ubraniti mogočnemu navalu združenih balkanskih držav in so prosili velevlasti, da posredujejo. Toda velevlasti se nočejo pre nagliti.

Drinopolje in Skader se še vedno držita. Opomniti pa je treba, da sta obe trdnjavi utrjeni po modernih zahtevah in da so se v vsaki vojski trdnjave držale dolgo časa, ako ni bilo izdajice. Gotovo bi bili vsaj Bolgari že lahko zavzeli Drinopolje, toda tak naskok stane veliko vojakov, ki morajo žrtvovati svoje življenje, te žrtve pa bolgarski vojskovodje ne smatrajo za potrebne. Da znajo zavzeti tudi moderne trdnjave, dokazali so z bitko pri Lozengradu (Kirkilise), kjer so bili v par dneh s turško trdnjavo gotovi.

Vojaški krogi občudujejo posebno čudovito spretnost in izurjenost bolgarskih topničarjev. Kakor da bi šli na manever, tako vestno in samozavestno zavzamejo v bitkah svoja stališča in potem streljajo tako sigurno, kakor bi bili na vežbališču. Kamor prifrčijo bolgarske krogle, tam padajo trumoma turški vojniki. Bolgari imajo francoske topove. To vznemirja posebno nemške vojaške kroge, ki se sedaj izprašujejo, ali niso morda francoski topovi boljši kakor nemški. Znano je namreč, da Francozi še vedno čakajo ugodnega trenutka za obračun zaradi Sedana. Najprej se je vse posmehovalo nemškim častnikom, ki so Turke tako slabo izobrazili za vojskovanje, sedaj še pride sumnja, ali so nemški topovi res tudi tako dobri, kakor jih hvalijo.

Med Srbijo in Avstrijo je nastala napetost zaradi Albanije. Srbi bi radi vzeli Kos Albanije, da si naredijo pot do Jadranskega morja. Avstrija pa pravi, in zdi se, da sta v tem Italija in Nemčija edini ž njo, da naj postane Albanija ob tej priliki tudi samostalna država. Z voditelji Albancev se vršijo baje pogajanja.

Vse se izprašuje, kaj bo rekla Rusija glede srbske zahteve, da se ji dovoli skozi Albanijo dohod do Jadranskega morja. Ako se izreče za srbsko zahtevo, potem je velika nevarnost, da nastane vojska med nami, Rusijo in Srbijo. Rumunija bi v tej vojski stala menda ob naši strani, kaj pa bi storila Bolgarija, se danes še ne ve. Nevarnosti torej rastejo.

Bolgarsko-turško bojišče.

Kako se Turki bežali po bitki pri Lile-Burgasu.

Dopisnik angleškega lista „Daily Telegraph“, ki se je kot očividec udeležil krvave in strašne bitke pri Lile-Burgasu, opisuje beg turške armade od Lile-Burgasa proti Čorlu dne 31. oktobra. V svojem prav živo sestavljenem poročilu pravi med drugim:

Nobeno pero ne more opisati prizorov, ki so se zgodili na glavni cesti. Vsakega reda je bilo konec. Cele brigade, cele divizije, so se razteple. Vojaki so se bojevali med seboj, kdo pride prej naprej. Tako so prišli najmočnejši v prve vrste, oslabljeni, bolni in ranjeni pa so zaostali. Na tisoče in tisoče ranjenecv se je trudilo, da bi ne zaostali, a mnogo ranjenecv je bilo že tako slabih, da so popadali in niti poskušali niso več vstati. Cele 3 dni se vsi ti nesrečniki niti dotaknili niso kake jedi; noben vojak bi tega ne bil tako dolgo prenesel. Prevzeti sočutja smo med najbolj oslabljenimi razdelili kar smo imeli živeža, ali sredi take množine je bila naša pomoč to, kar je ena kaplja vode za celo puščavo.

Ranjenici umirajo na cesti. Čim bolj smo se oddaljevali od bojnega polja, tem grozovitejše prizore smo videli. Mnogo ranjenecv vsled oslabelosti ni moglo naprej; legli so kraj ceste, da bi v miru umrli. Niso pa izrekli ne pritožbe, ne prekletja nad tistimi, ki so pravi krivci njihove grozne usode, Časih, ko je kdo izdihnil, so se njegovi tovariši ustavili, izkopal jama in ga v njej zasuli. To da skoro vsi mrliči so kar obležali na cesti.

Med bežecim vojaštvom ni bilo skoro nobenega oficirja. Začetkom vojne je bilo v turški armadi 2000 oficirjev manj, kakor jih je bilo treba; v tej veliki bitki pa je padlo silno mnogo oficirjev. Vsled tega je

ostalo mnogo bataljonov brez poveljnikov — črede ovac brez pastirjev. To je tudi eden vzrokov strahovitega nereda, ki je izpopolnil poraz.

Na cesti smo srečavali nove oddelke vojaštva, prihajajočega od Čorluja in namenjene, da okrepe zadnje straže, pa tudi ti so bili potegnjeni med gnečo in so se pridružili begunom. V vsaki vasi so vojaki udrlj v hiše, trgali listje z dreves in je jedli, izkopavali korenine ter je živjvali kakor tudi nekulano zelenje. Vsak poteček se je v hipu izpremenil v blatno močvirje, tako so volji, konji, ljudje silili notri, da si pogase žejo.

Po večurnem begu smo se ustavili za pol ure, da bi se konji odpočili. Obstali smo na griču, pol pata do Čorluja in si ogledali okolico. Do kamor je videlo oko, so bile vse ceste polne bežečih vojakov. Moralo jih je bilo najmanj 40- do 50.000; vsi so hiteli na Čorlu, upajoč, da pridejo tje pred sokančnim zahodom. Ali od teh jih je dosti manj kakor ena četrtina, prišlo v Čorlu; vsak čas je po več ljudi počepalo na cesti in obležali so kakor mrtvi. Mnogi vojaki so puške, tornistre in druge predmete pometali proč, da bi prišli hitreje naprej, drugi so celo čevlje vrgli proč in hodili bos. Neki upehan turški vojak je bil tornister, čevlje in sukno vrgel proč, a je bil tako slab, da vzlje temu ni mogel naprej. Svojo puško pa je še vedno stiskal k sebi. Oziral se je naokoli in zaklical: Prokletje — danes je turški vojak manj vreden kakor pes.

Ko je zagrnila noč te pretresljive prizore, smo bili še daleč od Čorluja. Težave potovanja so se podvojile. Naenkrat se je polomilo kolo voza, na katerem smo našli malo prostora. Nadaljevali smo vožnjo s tremi kolesi; seveda je šlo silno počasi. Končno smo dospeli pred Čorlu. Nered med silno množico begunov je bil nepopisljiv. Vse ceste se stekajo na prostorno višavo, kjer je velik most. Ne vem, kako smo prišli skozi gnečo, kajti vse ceste so bile popolnoma zastavljene. Dejstvo je, da smo bili ob 10. uri zvečer končno v Čorluju.

Iz strahu pred Bolgari.

Divje beži prebivalstvo Makedonije in Trakije proti morskemu obrežju na vse strani: v Solun, Kavalko, Lagos, Debeagač in v Carigrad. Prvi beže turški uradniki, Dokler so se vozili vlaki iz Odrina in iz Lozengrada v Dereagač in v Carigrad, so begunci poizkušali se voziti. Vsi vozovi in tudi strehe železniških voz so bile beguncev prenapolnjene. Strojevodje pripovedujejo strašne podrobnosti. Po bitki pri Lile Burgasu se je peljal vlak v Carigrad. Bil je prenapolnjen beguncev. Ze se premika, kar splezajo begunci na stroj, a strojev drog je vrgel veliko beguncev na stran, da so bili povoženi; tisti pa, ki so splezali čez drog, so se spekli na vročem kotlu in so popadali na tla. Kolesa stroja so bila krvava, ko se je pripeljal vlak v Carigrad. Begunci so streljali na vlake, da jih ustavijo in se z njimi odpeljejo. Več železničarjev je bilo ubitih, druge so Turki ranili. Na neki postaji so prisilili turški vojniki postajenačelnika, da je pomagal porivati topove, mesto da bi ga bili pustili na njegovem mestu. Ladje, ki dohajajo v Carigrad iz Egejskega morja, so vse prenapolnjene. Odrinski begunci so potrebovali 10 dni, da so prišli v Carigrad, ker so bežali čez Dereagač. Dve ladji z begunci sta se potopili.

Turkov se je lotil velik strah pred Bolgari. Skoro gotovo se mnogi turški begunci ne bodo več vrnili v svojo staro domovino, in nek turški list je že prinesel pameten predlog, da bi se naselilo te begunce v Mali Aziji, kjer je prebivalstva leto za letom manj. Ko se enkrat sklene mir, se pričakuje velika sprememba prebivalstva. Mohamedanci se bodo najbrž v velikih množinah preselili v azijsko Turčijo.

Osvojenji pozdravljajo Ferdinanda, carja vseh Bolgarov.

Ko se je pred nekaj dnevi bolgarski car Ferdinand pripeljal v Mustafa-pašo, ki se sedaj imenuje Ferdinandovo, ga je predstojnik mesta pod okinčanim slavolokom sprejel in sledeče pozdravil: „Car osvoboditelj! Sem preslab, da izrazim čustvo vpricho presvitile osebe Vašega Veličanstva. Še bolj sem ginjen, ker kot župan nove Bolgarije Vas sprejemam z „dobro došel“ in Vam ponujam po stari slovaški šegi kruh in sol. Car vseh Bolgarov! Pet stoletij gleda na Vas, osvoboditelj Kršćanstva, izpod turškega jarma!

Vaša armada je storila v petih dnevih čudeže, kakršnih zgodovina ne pomni. Vaše Veličanstvo! Vi ste posušili solze toliko podjarmljenih bratov, ki Vas danes gledajo kot svojega očeta. Prosimo Vas, da nas sprejmete pod svoje varstvo, ter da carstvujete nad vsem ljudstvom na Odrinskem in Makedoniji, od Donave do Belaga morja in od Črnega morja do starodavne Ohride. Bodite prepričani, da smo pripravljene žrtvovati vse, kar je treba k sezidanju splošne bolgarske sreče: Živio car vseh Bolgarov!“

Nekaj evetk iz venca bolgarskega junaštva.

Star in izkušen vojak — avanziral je zdaj za narednika (feldvebelja) — katerega so ljubili vojaki kot svojega očeta, je bil težko ranjen v neki hudi bitki pred Drinopoljem.

„Gospod stotnik, gospod stotnik!“ klical je na glas, boreč se že s smrtjo.

Stotnik se približa in ga vpraša: „Česa si želiš od mene?“

„Dajte mi sabljo, da jo poljubim“, odgovori narednik.

Stotnik mu poda golo sabljo. „Živela Bolgarija!“ zakliče stari vojak, poljubi sabljo in izdalne na bojnem polju.

V ljutem boju pade močan vojak, ker mu je krogla prelomila kolena.

Njegov oddelek hiti naprej, leta, strelja in pa goni sovražnika. Pride trepotek za napad na sovražnika z bajoneti. Ranjeni vojak zbere vse moči, se postavi kolikor more z zlomljenima kolena pokonci in zavpije: „Na zdravje, junaki! Naprej!“

Njegov glas je bil prav podoben glasu poveljnika-stotnika.

Cel oddelek odgovori pogumno: „Zdravje želimo Vam, gospod stotnik!“ ter vsi z združenimi močmi skočijo naprej in prevzamejo postojanké sovražnikove.

Kako turški, kako bolgarski vojaki?

V tej vojski ne odločuje toliko število vojakov, ampak sposobnost, vstrajnost, bojna neustrašenost in junaštvo. Turki so imeli proti štirim balkanskim državicam, kakor se je začetkom vojne poročalo, okrog pol milijona vojakov. In kako se je, osobito po nemških listih, proslavljala hrabrost turških vojakov? Imeli so torej veliko premoč! A kaj nam je povedala vojska, bitke zadnjih tednov? Turčin, katerega so leta in leta vojaško vežbali nemški častniki, je tepen povsod, vojaštvo se je po večini izkazalo za strahopetno in dostikrat zbežalo, če je le videło prihajati Bolgara ali slišalo v bližini počiti puško. Turek, ko beži pred Slovanom, zmeče proč puško in strelivo, pusti kanone, pusti ranjene tovariše, samo, da odnese svojo kožo.

Tako so našli Srbi v Skoplju veliko število popolnoma pripravljenih brzostrelnih topov, katerih Turki niso mogli odpeljati, ker niso imeli zaprege. Turški vojaki so namreč posekali jermena, zasedli konje in brez glave bežali, topove pa pustili Srbom. Zaplenjena je bilo mnogo orožja, streljiva in ogromna količina obleke, živil in drugih vojnih potrebščin.

Na begu pa se turški vojaki skušajo maščevati nad prebivalci onih vasi, skozi katere beže tepeni turški voji. Po bitki pri Lile Burgasu so bežale turške čete skozi vas Ainoi. Tukaj so brezsrčni Turčini pobili in razsekali 78 starčkov, 10 mladih žen so natakneli na kole in 27 mladih mož so z bajoneti strahovito razmesarili. Celo otroke, stare 1—5 let, so neusmiljeni krvoloki pobili.

Pa tudi proti lastnim tovarišem so bežeči turški vojaki dostikrat dvignili orožje. Tolika zmešnjava in propalost se jili na begu polašča, da če slišijo v temi kak šander, začnejo kar streljati, in tako se je v vojski že večkrat zgodilo, da so streljali turški vojaki proti lastnim sobojevnikom, oziroma sobeguncem.

Popolnoma drugačno sliko nam podajajo armade kršćanskih držav, posebno Bolgari. Junaštvo, vstrajnost in odločnost bolgarske armade občuduje ves svet. Tudi največji nemški zavidneč ne more odreči vsaj svojega priznanja. Naši nasprotniki morajo sedaj hote ali nehoté priznati, da so Slovaki v boju za svoje svetinje res junaki. Poleg že navedenih zgledov še nekaj: Bolgarske čete pred bitko pri Lile Burgasu dve noči zaporedoma niso spale, pa so se vseeno vrgle na sovražnika z vzklikom: „Naprej v

Carigrad! da je vse pred njimi padlo. Celo turški častniki so pohvalili bolgarska junaštva ter pripovedujejo, da so se bolgarski vojaki, ko so napadli Turke z bajoneti, smejali. En častnik je videl, kako je nek bolgarski vojak turški bajonet kar zvil!

Vojni poročevalec graškega „Volksblatta“ piše: „Pri svojem povratku v Mustafa-pašo sem bil priča prizoru, ki jasno izpričuje vojno navdušenje, ki daje bolgarskim četam toliko junaštva. Neka artiljerijska kolona radi od dežja popolnoma premočenih potov ni mogla naprej. Sam sem videl, kako so vojaki, ne glede na napore, ki so jih že prestali, in ne oziraje se na to, da že celih 18 ur niso ničesar zavžili, pograbilili posamezne dele kanonov in so z njimi marširali naprej. Drugi so izpregli popolnoma izmučene konje in so lafete sami vlekli dalje. Tako ravna bolgarski vojak. Turški vojaki pa so, kakor smo poročali, pustili v Skoplju vse kanone, izpregli konje in na njih zbežali. Naravno je torej in razložljivo, da je hrabri in junaški Slovan premagal propalega Turka.“

Bolgari našli turško vojaško blagajno.

V Kočani so našli bolgarski vojaki ob neki cesti nenavadno veliko kup poljskih pridelkov. Kup so razgrebli in so našli veliko železno blagajno, ki je bila dobro zaprta. Ko so jo odprli, so zagledali veliko množino zlatega in srebrnega denarja. Blagajno so odprli v Dubnico in od tam v Sofijo. Turki najbrž niso mogli vzeti blagajne seboj, ko so bežali pred Bolgari in so jo za silo skrili.

Prostovoljci.

Da bi pomagali premagati Turčina, se oglašajo pri Srbih in Bolgarih sinovi raznih slovanskih narodov in se ponujajo za prostovoljce. V bolgarsko prestolnico Sofijo jih je že dosti prišlo iz raznih dežel in raznih narodnosti, posebno je veliko Rusov. Seveda ne morejo vseh sprejemati. Javili so se častniki, podčastniki, zdravniki, lekarnarji, usmiljene sestre itd. Ponudilo se je tudi nekaj Slovencev.

O teh piše naš štajerski rojak profesor Bezenšek, ki biva med Bolgari: „Tudi od Slovencev se jih je nekaj javilo. Nekaj 45-letni mož mi piše: „Sem čvrste postave in trdnega zdravja. Služboval sem pri vojakih 3 leta kot podčastnik in sem se kot tak tudi izveščal v vojaški sanitetni službi. Imam iskreno željo, jugoslovanskim bratom-mučenikom po možnosti pomagati k rešitvi iz turške sužnjosti itd. Obenem se je odločil z menoj vred tudi za enaki cilj moj prijatelj, kateri je od mene za 15 let mlajši.“

Oba sta moja štajerska rojaka. Veseli me! Čast njim! Vendar pri strogem pravilniku, ki ga ima bolgarsko vojno ministrstvo za sprejemanje prostovoljcev, ne bi mogla biti sprejeta. Prostovoljci so podložni bolgarskim zakonom in vojaškim pravilom, ter ne morejo, ako so enkrat sprejeti, poprej zapustiti svoje službe, dokler se vojska ne konča. A še pozneje morajo dobiti dovoljenje od svojih poveljnikov ali načelnikov.“

Boji pred Cataldčō.

Po šdnevni bitki pri Lile Burgasu je prodirala tretja bolgarska armada, ki je tvorila bolgarsko levo krilo, proti Strandži, da odreže umikanje južni turški armadi v Cataldčō. V središču in na desnem bolgarskem krilu je pa prodirala močno ojačena prva bolgarska armada v več kolonah ob železniški progi proti turški armadi, katero je nameravala na jugu obiti. Turki so zavzeli močno utrjene postojanke pri Čerkeskōju (glej zemljevid v zadnji številki našega lista), da krijejo svoje umikanje za Cataldčō. Bitka za turške postojanke pri Čerkeskōju se je bila 3., 4. in 5. nov. Turki, ki jim je poveljeval Nazim-paša, so se veliko hrabrejše borili, kakor bi to po njih bitki pri Lile Burgasu ne bilo pričakovati. Ko se je bližala Turkom tista bolgarska kolona, ki je nameravala Turke na jugu obiti, so Turki z velikimi silami obupno udarili na bolgarsko središče. Napad je pa bolgarska pehota in artiljerija preprečila. Istočasno je 3. bolgarska armada zahodno od Strandže prodirala proti desnemu turškemu središču, ki je stalo severno od Jenikōja, ga napadla in zagnala središče turške armade nazaj proti Čerkeskōju. Vsled tega se je spremenil odbiti turški napad na bolgarsko središče v pravi polom. Turške divizije, ki so tu prodirale, so bile skoro popolnoma uničene. Tu so izgubili Turki največ vojakov v tej šdnevni bitki. Ker so desno turško središče Bolgari popolnoma razbili, je bilo južno krilo turške armade prisiljeno, da je zapustilo svoje močne postojanke in se pričelo umikati. Turki so se pričeli umikati dopoldne, dne 5. novembra. Umikali so se splošno ob železniški progi Sinekli, skrajno levo turško krilo pa čez Čanto. Začetkom so se Turki umikali v redu, a ker jih je ostro zasledovala prva armada in ker je tudi jako hitro prodirala južna bolgarska armada, ki je hotela priti turški armadi za hrbet, se je kmalu redno umikanje turške armade izpremenilo v pravi beg. Poizkus Nazim-paše, da ustavi Bolgare z zadnjimi turškimi rezervami dne 5. t. m. zvečer pri Sejmenu, se je popolnoma izjalovil. Turki hudih napadov Bolgarov z bajoneti niso mogli vzdržati in so neredno bežali proti Cataldčō, neprestano ostro zasledovani od Bolgarov. Drugi veliki uspeh odločilnega prodiranja 3. armade proti Jenikōju je bil, da so Bolgari desno turško armado odrezali ob Derkoškem jezeru. Med tem, ko so Bolgari odločno zasledovali Turke, se je zbrala 3. bolgarska armada, da napade severno krilo Cataldških utrd.

Dne 6. t. m. so prednje straže 3. armade v neprestanih bojih že prodrle do črte Tarfa-Kalfakōj, dne 7. t. m. zjutraj pa so sprednji oddelki prve bol-

garske armade že vrgli Turke z gričev pri Cataldčō. Ob bitkah pred Cataldčō se je zopet pokazalo, kako slabo je bila turška armada pripravljena za vojsko. Nikdar še ni stala kaka armada tako nepripravljena v vojski, kakor je stala turška armada. V bitki pri Corluu so stale cele turške brigade 48 ur v boju brez vsake jedi. Turški oddelki, katerih niso Bolgari razbili, so se sami razkropili, ker so šli vojaki iskat živeža. Sledila je druga bitka. Novodobna bitka zahteva veliko tudi od dobro prehranjenih vojakov; Turki pa so bili izstražani. Pri Strandži so se udeležili bitke turški bataljoni, ki niso imeli niti ene patrone več. Strašno so zato kosile med njimi bolgarske krogle, predno so jih še z bajoneti napadli. Milijone in milijone so izdali Turki za vojne potrebe, a denar je izginil, kam, se ne ve. Turki nimajo več pušk, streliva, uniform, usnja, čevljev, obvez. Dva turška vojaka nista enako oblečena. Na splošno mobilizacijo turški generalni štab ni niti mislil. Pripravljenih so imeli potrebin za kakor 200.000 mož močno armado. Vojaki tudi niso bili vojaško izurjeni. Rezervistom so dali v roke repetirke, ki so jih pa od spredaj poskušali nabijati! Nekaj turški vojaški begunec je izjavil: Eno leto nas gonijo sem in tja med Skodro in Stambulom, poveljniki so se vedno menjali, samo denarja nam noče nihče izplačati. Tri tedne nismo več dobili riža. Jedli smo, kar smo dobili, a kmalu nismo mogli nič več dobiti, nato sem pobjegnil. Naj se paše sami bojujejo!

Carigrad.

Nemci imenujejo Carigrad Konstantinopol, po grški besedi Konstantinopolis = mesto Konstantina. Ime namreč prihaja od rimskega cesarja Konstantina Velikega, kateri je staro mesto Bizanc, ki so ga tukaj nekaj sezidali Grki, povečal in zelo oplešal, vsled česar se je mesto po njem imenovalo Konstantinopol.

Turki imenujejo Carigrad Stambul (Istanbul), ali Islambol, kar pomeni „ognjišče islama“ ali molia-medanstva.

Slovansko ime Carigrad pomeni „carsko mesto“. V njem so imeli svojo prestolnico vzhodno-rimski carji, po njem pa je tudi vedno šlo hrepenenje balkanskih slovanskih narodov kot nekdanjem prestolnem mestu krščanskih carjev.

Carigrad leži na sedmerih gričih ob morski ožini Bosporus, ki veže Črno morje z Marmarskim morjem. Bosporus je dolg 28 km in je širok od 600 do 3200 m. Carigrad meji na Azijo in se nahaja del mesta na azijskem obrežju. Mesto Carigrad šteje nad 1 milijon prebivalcev; od teh je 44% Turkov, 23% Grkov, 18% Armencev in 22.000 katoličanov, za katere je ustanovljenih 14 župnij, ter 5% judov.

Carigrad je središče Turčije in ima kot mesto turški značaj; ulice in hiše so pa po turški navadi zelo zanemarjene. Okolica Carigrada je hribovita, kakor posejana s kamnitimi hribočki. Vzhodna železnica, ki se končuje v Carigradu, ima tukaj velik kolodvor; mesto ima tudi za Turčijo največje trgovsko in bojno pristanišče. Carigrad ima veliko zgodovinsko preteklost. Za to mesto se je izvojevalo veliko krvavih bitk. Leta 196 po Kristusu je bilo po 3letni vojski pod cesarjem Septimijem Severom skoraj popolnoma razdejano. Se-le pod cesarjem Konstantinom Velikim, kateri je leta 330 Carigrad kot novi Rim povzdignil v glavno mesto rimskega cesarstva, je mesto jako napredovalo. Okrog mesta je dal Konstantin leta 328 napraviti močan zid, kateri ima 27 vrat. Ta zid je že silno zapuščen in po nekod že hudo razpada.

Ko se je razdelilo rimsko cesarstvo v vzhodno in zahodno, je postal Carigrad leta 395 glavno mesto vzhodnega cesarstva. Cesar Justinian I. je dal od l. 532-537 postaviti krasno cerkev, imenovano Hagija Sofija (= sv. modrost), katera se odlikuje po svoji visoki kupoli. Ko je prišel Carigrad v turško oblast, se je Hagija Sofija izpremenila v mohamedansko molilnico ali mešejo. Za časa križarskih vojsk so se vršili okrog Carigrada mnogi boji. Ker so prebivalci Carigrada križarje slabo sprejeli, so se isti spustili z njimi v boj in so l. 1203 mesto zasedli ter so ustanovili latinsko cesarstvo, ki pa ni dolgo trajalo.

Leta 1453 so Turki 40 dni oblegali Carigrad, ki se jim je tudi dne 29. maja istega leta udal. Zadnji grški cesar Konstantin XI. je v boju zoper turškega zmagovalca našel smrt. Od tega leta naprej je Carigrad prestolnica turškega cesarstva. Odslej se je pisala njegova zgodovina s krvjo. Uporov, pobojev in umorov je bilo nešteto.

Velike težave so delali sultanom janičarji (poturčeni krščanski mladeniči), ki so bili sicer najboljši turški vojaki, pa nemirni in strastni ter vedno nezadovoljni s svojo plačo. Upizarjali so vedno upore, dokler jih niso leta 1826 popolnoma pobili. To je bil konec turškega janičarstva.

Čim bolj je propadala moč turškega carstva, tem bolj so se oči krščanskih narodov na Balkanu obračale proti Carigradu. Leta 1878 so Rusi, ki so osvobodili Bolgare, po hudih bojih prodrli čisto do predmesta in bi ga bili tudi vzeli, da jim niso to zabranile evropske velevladi. Od tedaj je poteklo 34 let. Med tem je turška gniloba tako narastla, da so krščanski balkanski narodi sklenili, s krepko roko to gnusobo zmetati tje, od koder je prišla, v Azijo. To čistilno delo so izvršili z orjaško močestvostjo, in pridvoma, da jih bodo pomedli tudi v Carigradu.

„Marš, mars, Carigrad je naš. Raz, dva, tri, naprej Bolgari!“, tako pevajo te dni hrabre bolgarske čete pred obzidjem carigradskim. Carigrad bo zopet naš, to je kristjanski; krščanski Bolgar ga bo zopet priboril za križ sveti.

Zmagujoče prodiranje Grkov.

Solun v grških rokah.

O zavzetju Soluna je vrhovni grški poveljnik prestolonaslednik Konstantin dne 8. novembra v Ate- ne uradno sporočil sledeče: Tekom večerajšnjega dne je naša armada prestopila reko Axios (Vardar). Angleški, francoski, nemški in avstro-ogrski glavni konzuli, solunski mestni poveljnik in poveljnik Tahsin-paša so me poiskali v Topšinu, da mi izročijo pogoje za predačo mesta. Zahtevali so, da obdrži cela turška posadka orožje pod pogojem, da do konca vojke ostane nepristranska. Jaz v to nisem pristal ter sem zahteval izročitev orožja in sem samo dovolil, da se jim isto po končani vojski zopet vrne. Končni odgovor bi se mi naj naznanil do 6. ure zjutraj. Danes ob 5. uri zjutraj je prišel mestni poveljnik k meni z drugim predlogom, po katerem privoli v izročitev orožja, vendar zahteva 5000 pušk za vezbanje rekrutov. To se mu je dovolilo. Ker se po preteku žurnega roka nisem dobil nobenega odgovora, sem zapovedal četam, naj korakajo pred mesto. Ob 9. uri so se začele naše čete pomikati proti mestu. Ko so se naše čete približale sovražnim predstražam, je Tahsin-paša ob 1/2. uri popoldne poslal na-me pismo, v katerem naznanja, da je sprejel moje pogoje. Jaz sem ustavil pomikanje čet ter sem poslal dva častnika k paši, da sklenejo pogodbo o predaji mesta, pred katerim so stale naše armade.“

Grki so vjeli v Solunu 29.000 turških vojakov. Med temi je 2000 vjetnikov, ki so jih poslali Črnogorci na Grško.

Veselje v Atenah.

Ko se je v Atenah, grškem glavnem mestu, izvedelo za zavzetje Soluna, je zavladalo po vsem mestu veliko veselje. Velika množica ljudstva je še v pozni nočni uri prepevala po mestu domoljubne pesmi. Vsi cerkveni zvonovi so zvonili. Pred vojnim ministrom je množica ministrskemu predsedniku Venizelosu klicala: „Živio!“ Tudi kralja in poveljnika zmagujoče armade, prestolonaslednika Konstantina, je ljudska množica neprestano proslavljala z navdušenimi: „Slava!“-klici. Navdušenje se je raztegnilo čez celo mesto; ne ene hiše ni bilo, ki ne bi v tej ali oni obliki izražala svoje veselje. Prvo poročilo o zavzetju Soluna je došlo v Atene dne 8. novembra popoldne.

V stolni cerkvi se je vršil svečan „Tedeum“, ki so mu prisostvovali župan, občinski svetniki, predstavitelji oblasti in silna množica ljudstva. V znak zmagovalnega veselja so izstrelili iz kanonov 101 strel.

Kaj se je godilo v Solunu pred predajo?

Predno so zavzeli Grki Solun, so se dogodili v mestu strašni umori. Turki so zločince, ki so bili zaprti v ječah, izpustili na prosto. V solunskih ječah je bilo zaprtih 27.000 jetnikov. Na prosto izpuščeni ljudodelci so mnogo kristjanov pomorili. Grki so takoj po vходу v mesto turške paše, častnike in uradnike, ki so odgovorni za te zločince, pozapirli.

Solun.

Mesto Solun, katero se je dne 8. novembra vdalo Grkom, ima lepo lego, pa tudi lepo zgodovino. Turki imenujejo Solun Selanik; staro, oziroma mednarodno ime za Solun pa je Saloniki.

Ime Saloniki baje izhaja od hčere makedonskega kralja Filipa (ki je bil oče Aleksandra Velikega), lepe Thessalonike. Ta princezinja je bila pozneje soproga kralja Kasandrosa, kateri je dal ob obali Egejskega morja v zalivu, ki se po mestu imenuje solunski, postaviti novomesto in je je imenoval „Thessalonike“. Iz tega imena je po odbitku prvega zloga in spremembi končnice e v i nastalo ime Saloniki.

Solun šteje kakih 110.000 prebivalcev, od katerih jih je 50.000 Judov, 25.000 Turkov, 14.000 Grkov in 11.000 Slovanov. Mesto se loči v krščanski, turški in judovski oddelki. Solun ima zelo razvito trgovino, ki jo pospešuje izborna pristanišče in železnica, ki vodi iz Carigrada, Drinopolja, Monastirja, Belgrada in Mitrovice v Solun. Na leto znaša trgovinski promet okrog 25 milijonov kron. Mesto ima tudi zelo razvito industrijo, mnogo tovarn in veletrgovin.

V Solunu je ena katoliška cerkev, 37 judovskih sinagog (molilnic) in 26 turških mošej. V Demetrijevi mošaji, katera je bila do leta 1480 še katoliška cerkev, in kjer se zdaj opravlja mohamedanska božja služba, so vkljub temu še vedno shranjeni ostanki sv. Demetrija. Mohamedani opravljajo v tej cerkvi svoje molitve, pa dovoljujejo v njo pristop tudi kristjanom; isti smejo celo pri grobu sv. Demetrija zažigati voščne sveče, ki jih pa seveda prodaja turški mežnar.

V Solunu se nahaja misijon oo. lazaristov. Katoličanov je 3750.

Iz obširne zgodovine tega mesta omenjamo, da so se leta 168 pred Kristusom polastili Soluna Rimljani ter so mesto močno utrdili. Ko je prešlo mesto v roke Bizantincev, se je Solun tako povzdignil, da je štel celo 1/2 milijona prebivalcev. Mesto je bilo tisti čas dika in ponos grškega cesarstva. Iz mesta je vodila slovita cesta čez Epirus v Ilirijo proti Jadranskemu morju. Mnogi krvavi boji so se vršili kraj Soluna. Huni, Saraceni, Normani in drugi divji narodi so vpadli večkrat v Solun. V turške roke je prišel Solun leta 430. Odslej sta bili Solun in Carigrad najvažnejši mesti turškega cesarstva.

Za Slovence in sploh za Slovane je Solun znamenit kot rojstno mesto slovanskih apostolov. Sv. brata Ciril in Metod sta namreč rojena v Solunu l. 827, oziroma 826. Ta sveta solunska brata sta našim pradedom oznanjala sveto vero v slovanskem jeziku.

Solun so zavzeli dne 8. novembra Grki, skoro brez boja. Začudenje je vzbudila vest, da je grški nadškof v Atenah pred enim tednom prerokoval, da bodo Grki zasedli mesto ravno na dan sv. Demetrija, kar se je tudi uresničilo.

Grško bojišče v Epiru.

Poroča se, da so Grki na zapadnem bojišču premagali Turke ter zavzeli Pentepigadijo, ki leži severno od mesta Preveza. Grki se sedaj pripravljajo na napad na mesto Janina.

Kakor se poroča iz Beograda, so predčete 3. srbske armade že došle na obal Jadranskega morja. Enemu srbskemu oddelku se je posrečilo, pri zalivu reke Mat, južno od Leša, se združiti s črnogorski četami, in zdaj koraka z njimi vred ob morskimi obali proti Draču.

Srbsko-turško bojišče.

Bitka pri Prilepu.

Za bitko pri Kumanovem je bil boj pri Prilepu eden najbolj krvavih. Turki so imeli preko 20 bataljонов vojakov z vso potrebno artiljerijo, ki so jo pravčasno namestili na najugodnejših krajih. V boj so šli v prepričanju, da se jim bo vsaj deloma posrečilo, maščevati se nad Srbi zaradi poraza pri Kumanovem. Toda zgodilo se je, kakor poje narodna pesem, da v boju ne odločuje samo svetlo orožje, temveč v prvi vrsti junaško srce. Brez zaščite topov so nasakovali srbski vojaki utrjene turške postojanke ter jih korakoma osvojevali, gradeč pred sabo barikade iz mrtvih trupel svojih tovarišev in padlih Turkov. V tej bitki je padlo nad 2.000 Srbov, deloma mrtvih, deloma ranjenih. Med ranjenci se nahaja tudi poveljnik 17. pešpolka, Masalovič, ki je do zadnjega trenotka vstrajal v bojni vrsti ter hrabril vojake, naj jim ne upade pogum. Turki so pustili na bojišču okrog 6000 mrtvih in ranjenih. Vse bojišče je bilo pokrito z mrtvimi trupli. Kar Turkov ni padlo, so bežali v velikem neredu.

Srbi pri Monastirju.

Gibanje srbskih čet se vrši v dvojni smeri, proti jugu in proti zapadu. Na jugu so se pri Bitolju (Monastirju) zbrali ostanki Zekki-jeve vardarske armade k zadnjemu obupnemu odporu proti Srbom. Srbske čete so od dveh strani prodirale proti Bitolju: glavna armada iz Prilepa, postranske čete pa iz Hostivarja čez Kičevo in Kruševo. Pri teh mestih so se Turki še dosti hrabro ustavljali, pa so se morali pred srbsko premočjo umakniti. Od juga prodira proti Bitolju grška vojska. Pričakuje se torej vroče bitke. Kakor se poroča, se je dne 12. t. m. boj že začel. Srbi imajo 110.000 vojakov s 120 topovi, Turki pa 70.000 vojakov s 50 topovi.

Srbi proti Jadranskemu morju.

Številne zmage so Srbe navdušile, da poskusijo svojo srečo tudi v Albaniji. Tretja srbska armada pod poveljstvom generala Jankoviča je dobila nalogo, da prodira proti zapadu skozi Albanijo proti morju. Na tem potu je mesto Prizren, kakor smo že zadnjič poročali, prišlo v srbske roke. Pri Djakovi so s črnogorskimi četami sodelovale srbske. Čez Peč, ki je že v srbskih rokah, prodira srbska armada proti Skadru, kakor tudi iz Prizrena. Tretja kolona je izšla iz Hostivarja z namenom, da preko Dibra (Debar) prodre do morja ter zavzame pristanišče Leš (Alessio). Četrta kolona ima nalogo, da preko Elbasana prodre do morja in zasede pristanišče Drač (Durazzo). Na potu skozi Albanijo srbski voji neizrečeno trpijo vsled zime in visoko padlega snega.

Srbsko in črnogorsko bratoljubje.

O združitvi srbske in črnogorske vojske javlja iz Peči (Ipek): Dne 4. novembra opoldne sta prispela v po Črnogorcih osvojeno Peč 2 eskadrona srbske konjenice pod poveljstvom majorja Lazaroviča. Ljudstvo in Črnogorci so jih navdušeno sprejeli. Brigadir Vukotič je njim na čast priredil pojedino. Brigadir Vukotič je napil kralju Nikolaju in kralju Petru ter izrekel željo, da bi ta združitev ostala večna in bi Srbi in Črnogorci za vselej ostali zedinjeni kot en narod v dveh kraljestvih.

Glavni poveljnik IV. srbske armade, general Mihajlo Živkovič, je s celim svojim štabom prispel v Peč ob 6. uri zvečer. Črnogorski glavni poveljnik brigadir Vukotič ga je sprejel pred vratmi slavne srbske patriarhije. Generala sta se bratsko objela in poljubila, na kar sta se oba štaba podala v cerkev, kjer se je vršila zahvalna služba bpžja, za ta pomembni dan, ko so zvonovi srbske patriarhalne cerkve zopet svobodno zazvonili nad mestom in pokrajino in naznanili svobodo prebivalstvu. Zvonili so zvonovi neprestano več ur na veliko veselje Srbov.

Ljudstvo je sprejelo Živkoviča z nepopisnim navdušenjem.

Usoda odpadnika-izdajice.

V predzadnji številki „Slovenskega Gospodarja“ smo poročali, da je po bitki pri Kumanovem nek turški častnik ustrelil poveljnika bitoljskega zbora, Džavid-pašo, ker je za odločno zahteval, da se Skoplje brani. Bil je pa Džavid-paša eden najboljših turških vojskovodij in nedvomno najhrabrejši višji častnik, pred katerim so zlasti Albanci trepetali. Sedaj se je izvedelo, da je bil Džavid-paša — Srb. Rojen je bil v Užici in mu je bilo ime Manojlo Vojič. Služil je v srbski vojski kot narednik. Leta 1870. se je hudo pregrešil in iz strahu pred kaznijo je pobegnil na Tur-

sko, se tu poturčil in stopil v armada. S svojo hrabrostjo, vojaško sposobnostjo in iskreno vdanostjo svojih novi domovini se je povzpel do paše in izbornega poveljnika. Vse, kar si je pridobil, si je pridobil na sablji in od sablje je tudi poginil, toda ne kot junak na bojnem polju, marveč v zasedi kot žrtev lastnih svojih častnikov. Plačilo za odpadništvo!

Stara mamica -- rešiteljica Srbov.

Zanimiva dogodbica se pripoveduje o bitki pri Kumanovem. Previdnost neke stare ženice je rešila Srbe velikih izgub. Ko so se namreč srbske čete približevale mestu, je bilo isto videti popolnoma zapuščeno. V ravnici pa je bil položaj drugačen, zakaj vse hiše so bile zasedene od bašibozukov, ki so zagrizeni sovražniki Srbov. Te turške čete so nameravale počakati tako dolgo, da bi prišli Srbi že v mestne ulice, da bi jih potem zahrbtno iz hiš obstreljevali. Stara srbska kmetica Šipkala pa je zdirjala iz mesta in tekla na vso moč srbskim prednjim četam nasproti, in je skoro brez sapa sporočila poveljniku, da je mesto polno bašibozukov. Seveda so Srbi takoj obstali. Topničarstvo se je takoj pripravilo in je začelo iz kanonov obstreljevati Kumanovo. Sovražnik je bil popolnoma presenečen in je začel v veliki zmešnjavi bežati; a srbsko topničarstvo ga je še nadalje obstreljevalo in mu prizadalo velike izgube. Pri vstopu zmagovalcev v Kumanovo je stara kmetica ponosno in zavedajoč se zmage korakala na čelu čet, v povzdignjeni desnici noseč srbsko zastavo.

Črnogorsko-turško bojišče.

Boj za Skader.

Skader, katerega Črnogorci oblegajo, še vedno ni padel. Turki se krčevito branijo. V skadrski okolici se je vršilo zadnje dni več krvavih bojev. Trdnjave Taraboš se Črnogorci še niso mogli polastiti. Radi slabega vremena je bojevanje na črnogorski strani silno težavno. V skadrski okolici vlada namreč hud mraz, sneg je zapadel 1 m visoko. Turkom se slabo godi. Primanjkuje jim tople obleke, goriva in hrane. Turški vjetniki pripovedujejo, da se Turki v Skadru ne bodo mogli več dolgo držati. Črnogorci so postavili pred Skader zopet nekaj težkih oblegovalnih topov, ki so jih dobili najbrž iz Srbije. Obenem se poslužujejo Črnogorci tudi zrakoplovov, iz katerih opazujejo položaj v Skadru. Obstreljevanje mesta je za Črnogorce težavno, ker bi radi ohranili cerkve, bolnišnice in druga taka poslopja.

Padec Skadra se pričakuje, ko pridejo Črnogorcem Srbi na pomoč.

Junaška Črnogorka.

Mohamedanski Malisori streljajo na Črnogorke, ko oni opravljajo dela usmiljenja pri ranjenih na bojišču. Neka Črnogorka je naložila na ramena svojega ranjenega moža, na kar so pričeli Malisori nanjo streljati. Zadata je bila od štirih krogelj, a še ni odložila bremena. Ker pa so zažele krogle tudi moža, ji je umrl na hrbtu. Odložila je mrtvo truplo, zgrabila za puško ter se hotela maščevati nad sovragom, ki je bil skrit za neko skalo, a moči so jo zapustile in padla je umirajoča na tla.

Kako je v Carigradu?

Turki s strahom pričakujejo padeč čataldških utrd, ker so prepričani, da s Cataldčo stoji in pade evropska Turčija. V mestu je vedno več beguncev; že sedaj jih je nad 50.000. Med njimi vlada veliko pomanjkanje in pa kolera. Na carigradskem kolodvoru so za obolele na kolero priredili veliko barako s 400 posteljami. Pa kaj je to za število bolnikov, ki narašča vedno bolj! Najhujšega se je bati od razljučenih turških vojakov, ki bodo po bolgarski zmagi pribežali v mesto. Svojo jezo, ki je niso mogli ohladiti nad Bolgari, ker so bili za to preslabotni in preveč strahopetni, bodo skušali ohladiti nad neoboroženimi kristjani v Carigradu, nad starci, ženskami in otroci. V Carigradu je kakih 350.000 kristjanov. Ti se gotovo ne morejo ubraniti fanatičnih in krvoločnih mohamedancev, katerih bo nad milijon. Evropske velevlasti bodo morale posredovati potom vojaštva, da obvarujejo kristjane pred mohamedanskim klanjem.

Nekaj o turških častnikih.

Dasiravno so turške častnike (oficirje) zadnja leta vezbali častniki iz Nemčije in so bili visoki turški častniki skoraj brez izjeme v nemških vojaških šolah, se vkljub temu v tej vojski niso posebno skazali. Ravno nasprotno: igrali so po večini prav klaverno, neoficirsko vlogo. Včasih je bila njihova strahopetnost ali nemarnost tako velika, da jih je morala višja vojaška oblast kaznovati z zaporom ali celo s smrtjo.

Tako se n. pr. iz Soluna poroča, da je poveljnik turške ladje „Seth i Bulend“, ki jo je potopila grška torpedovka, v času, ko je zavozila torpedovka v luko, spal. Ko se mu je poročalo o dohodu grške torpedovke, je nemoteno spal naprej. Radi te malomarnosti je bil postavljen pred vojni sod in je bil od Turkov samih ustreljen. Tudi poveljnik tamošnje turške baterije Kara Burun je bil ustreljen, ker ni opazil grške torpedovke, katera je dvakrat peljala mimo njegove baterije, ne da bi jo on zapazil.

Ko je bila pred predajo Soluna zbrana pred mestom turška armada, se je opazilo, da je v armadi le malo častnikov. Večina častnikov je iz strahu pobegnila. To je turško junaštvo!

O turških častnikih poroča srbski tiskovni urad sledeče: „Turški častniški zbor se ni nikoli odlikoval s posebnim redom. Več kakor kjerkoli drugod je bilo med turškimi častniki spletke in dela na svojo roko, v zadnjem času je pa prišlo, kakor znano, celo do odkritih oficirskih uporov. Zlasti pa je manjkalo v turški vojski tesnejše zveze med poveljniki in armada. Po porazu pri Kumanovu se turški častniki niti najmanj niso brigali več za svoje čete, marveč so brez vsakršnih ozirov na nje bežali v Skoplje, vojsko pa prepustili na milost in nemilost sovražniku. V Skoplju so metali proč uniforme, se preoblekli v civilno obleko in se skrivali po kleteh ter podstrešjih. Dosedaj so našli že 90 takih častnikov in jih ho še več. Po naredbi srbskih oblasti so morali zopet obleči uniforme in so sedaj srbski vojni vjetniki.“

Tako je pokvaril turške častnike duh liberalnega mladoturštva in splošna propalost, ki je pomelikužila in izmzgala počasi celo armada.

Nek turški general je bil v Solunu usmrčen, ker se je v bitki pri Kumanovem preoblekel v kneta in jezdec na muli zbežal z bojnega polja.

Srbija in Avstrija.

Prodiranje Srbije do Jadranskega morja je ludo vznemirilo nekatere kroge v Avstriji. Začeli so se bati, da ne bi preveč narasla srbska moč na južni in južno-vzhodni meji Avstrije. Še bolj pa je pomnožila to bojazen sumnja, da hoče Rusija potom Srbije priti, do večje moči v Jadranskem morju. Zato se je v gotovih diplomatskih krogih izdalo geslo: „Albanija mora biti samostojna! Srbi ne smejo dobiti nobene pristanišča v Jadranskem morju!“ To geslo razlagajo nemški listi v dolgovoznih člankih in kratkih vesteh poudarjajo, da je treba to geslo uveljaviti na vsak način, tudi z vojsko proti Srbiji. Baje soglašata v tem oziru z Avstrijo Nemčija in Italija. Kako resen je celi položaj, se vidi iz tega, da se je dne 11. novembra vršil pod predsedstvom cesarjem v Budimpešti kronski svet, katerega so se udeležili: prestolonaslednik Fran Ferdinand, vojni minister pl. Auffenberg, načelnik generalnega štaba, Semua, in armadni nadzornik Konrad pl. Heendorff.

V isti zadevi se bo prestolonaslednik Fran Ferdinand koncem tega tedna podal v Berlin, da se sestane z nemškim cesarjem Viljemom. Med tem je tudi predsednik bolgarske poslanske zbornice, Danev, prišel v Budimpešto, da v imenu Bolgarske in vseh balkanskih zveznih držav posreduje o sporu med Avstrijo in Srbijo. Odkrito želimo in tudi upamo, da se bo napetost med Srbijo in našo državo poravnala mirno in sporazumno.

Pred Carigradom!

Odločilna bitka okoli Carigrada se je že začela. Bolgari napadajo čataldške utrdbe od treh strani. Na severu so desno turško krilo popolnoma porazili ter dospeli tik do utrd. V središču so zasedli mesto Cataldčo. Ker so tukaj dobili Turki ojačenja iz Azije, je njih odpor močnejši. Na jugu so Bolgari že zasedli Čekmedže ob Marmorskem morju. Bitka se je že razvila na celi črti.

Razne novice.

- 17. nedelja: 55. po Binkoštih, Varstvo Marijino.
- 18. ponedeljek: Evgen, spozn.
- 19. torek: Elizabets, kraljica.
- 20. sredo: Feliks Val, spozn.
- 21. četrtek: Darovanje Marije Device.
- 22. petek: Cecilija, devica, mučenica.
- 23. sobota: Klemen, papež.

Do žrebanja velike loterije „Slov. Straže“ samo še nekaj dni! Žrebanje že 18. novembra. Hitite s kupovanjem in naročanjem srečk. Vrednost vseh dobitkov 20.000 kron. Srečka samo eno krono.

Iz poštne službe. Imenovan je praktikant A. Gobec za poštnege oficijanta v Meži ob Dravi.

Imenovanje. Cesar je imenoval dne 1. novembra c. in kr. vojaškega superijorja drugega razreda v Gradcu, monsignora Antona Jakliča, za vojnega superijorja prvega razreda.

* Promocija. Adv. kand. Mark Natlačen, član „Danice“, je bil v sredo, dne 13. novembra, v veliki slavnostni dvorani čunajskega vseučilišča promoviran za doktorja prava. Mlademu doktorju naše čestitke!

* V državnem zboru se je začela v ponedeljek razprava o Hohenburgerjevih sodnih odlokih na Češkem. V razpravo je posegel tudi stajerski poslanec dr. Verstovšek ter je v več ur trajajočem govoru šibal postopanje nemških sodnikov na Stajerskem in Koroškem. Pretekli teden je v proračunskem odseku nemško-češko-poljska večina branila, da bi jugoslovanski zastopniki Jare, Gostinčar in Dulibič prosto govorili o razmerah na Slovenskem in Hrvaškem ter jim je kratila prostost govorjenja in glasovanja. Takega zapostavljanja si seveda naši poslanci ne bodo dali dopasti.

Poslanec Brenčič je stavil nujni predlog za pogorelce pri Kungoti in prosil za izdatno podporo: odpis davka, ustavljenje eksekucije.

* V delegacijah sta izmed jugoslovanskih poslancev govorila dosedaj dr. Šusteršič in dr. Korosec. Izrazila sta svoje veselje nad zmagami balkanskih držav ter zahtevala, da se tudi v Avstro-Ogrski